កុលាវកវគ្គ ទី ៤

អដ្ឋកថា កុលាវកជាតក ទី ១

ព្រះបរមសាស្តា កាលទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុដែលផឹកទឹកមិនត្រង ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះ មានពាក្យផ្តើមថា កុលាវកា ដូច្នេះជាដើម ។

បានឮថា ភិក្ខុកំលោះជាសម្លាញ់នឹងគ្នាពីររូប ចេញពីនគរសាវត្ថីទៅកាន់ជនបទ នៅក្នុងទីផាសុកមួយកន្លែងតាមអធ្យាស្រ័យ ហើយគិតថា នឹងគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទើបចេញអំពីជនបទនោះ មានមុខឆ្ពោះមកកាន់វត្តជេតពន ។ ឯភិក្ខុពីររូបនោះ ភិក្ខុមួយរូបមានធម្មក្រក ចំណែកភិក្ខុមួយរូបទៀតមិនមាន ភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ ក៏រួមគ្នាត្រងទឹក ហើយទើបផឹក ។ ថ្ងៃមួយ ភិក្ខុទាំងពីររូបនោះក៏មានជម្លោះទាស់ទែងគ្នា ភិក្ខុដែលជាម្ចាស់តម្រងទឹក មិនឲ្យតម្រងទឹកដល់ភិក្ខុក្រៅអំពីនេះប្រើប្រាស់ ត្រងទឹកផឹកចំពោះតែខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះ ចំណែកភិក្ខុក្រៅអំពីនេះ មិនបានតម្រងទឹក កាលមិនអាចអត់ទ្រាំនឹងសេចក្តីស្រេកឃ្លានបាន ទើបផឹកទឹកដែលមិនបានត្រង ។ ភិក្ខុទាំងពីររូបនោះ មកដល់វត្តជេតពនដោយលំដាប់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សមោទនីយកថា ហើយត្រាស់សួរថា តើពួកអ្នកមកអំពីទីណា?

ភិក្ខុទាំងពីររូបនោះក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមកអំពីស្រុកមួយ ក្នុងកោសលជនបទ ចេញអំពីស្រុកនោះមកដើម្បីគាល់ព្រះអង្គ ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរថា ពួកអ្នកសាមគ្គីស្មោះស្ម័គ្រនឹងគ្នាហើយឬ ?

ភិក្ខុដែលមិនមានតម្រងទឹកក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះ ធ្វើនូវជម្លោះទាស់ទែងជាមួយខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងកណ្ដាលផ្លូវ ហើយមិនឲ្យតម្រងទឹកដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

ភិក្ខុក្រៅអំពីនោះក៏ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះមិនត្រងទឹក ដឹងថាទឹកមានសត្វ នៅតែផឹក ។

ព្រះសាស្ដាត្រាស់សួរថា ម្នាលភិក្ខុ បានឮថា អ្នកដឹងហើយផឹកទឹកទាំងមានសត្វឬ ?

ភិក្ខុនោះក្រាបទូលថា ករុណាព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានត្រងហើយផឹកមែន ។

ព្រះទសពលត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ បណ្ឌិតទាំងឡាយក្នុងកាលមុនគ្រងរាជសម្បត្តិក្នុងទេវនគរ ចាញ់សង្គ្រាមរត់ទៅលើផ្ទៃសមុទ្រ គិតថាអញនឹងមិនធ្វើការសម្លាប់សត្វ ព្រោះអាស្រ័យភាពជាធំ បានលះយសធំឲ្យជីវិតដល់បក្សីគ្រុឌ ហើយទើបត្រឡប់រថ កាលទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ

ហើយ ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមកសម្តែងដូចតទៅនេះថា

ក្នុងអតីតកាល ព្រះបាទមគធរាជមួយអង្គ គ្រងរាជសម្បត្តិនៅក្នុងនគររាជគ្រឹះ ដែនមគធៈ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះបរមពោធិសត្វកើតជាបុត្របស់ត្រកូលធំក្នុងស្រុកនចលគាមនោះឯង ដូចក្នុងកាលឥឡូវនេះ សក្កទេវរាជកើតក្នុងស្រុកនចលគាម ដែនមគធៈ ក្នុងអត្តភាពមុនដូច្នោះ ។ ក្នុងថ្ងៃដាក់ឈ្មោះ ញាតិទាំងឡាយបានដាក់ឈ្មោះព្រះបរមពោធិសត្វថា មឃកុមារ ។ ព្រះមហាសត្វចម្រើនវ័យហើយ ប្រាកដឈ្មោះថា មឃមាណព ។ សម័យនោះ មាតាបិតារបស់ព្រះពោធិសត្វ ក៏បាននាំទារិកាមកអំពីត្រកូលដែលមានជាតិស្មើគ្នា ដើម្បីជាភរិយារបស់ព្រះមហាសត្វ ។ ព្រះមហាសត្វចម្រើនដោយបុត្រនិងធីតាទាំងឡាយ បានជាទានបតី រក្សាសីល ៥ ។ ក្នុងស្រុកនោះមានមនុស្ស ៣៣ ត្រកូលប៉ុណ្ណោះ ថ្ងៃមួយមនុស្សក្នុងត្រកូលទាំង ៣៣ ត្រកូលនោះ ឈរត្រង់កណ្តាលស្រុក ធ្វើការងារក្នុងស្រុក ព្រះពោធិសត្វយកជើងទាំងពីរកេះធូលីហើយឈរ ធ្វើប្រទេសនោះឲ្យគួរជាទីត្រេកអរ ឈរហើយ ។ គ្រានោះ បុរសម្នាក់មកឈរក្នុងទីនោះ ទើបព្រះបរមពោធិសត្វធ្វើទីដទៃទៀតឲ្យគួរជាទីត្រេកអរហើយឈរ សូម្បីក្នុងទីនោះ មនុស្សដទៃក៏មកឈរទៀត ព្រះពោធិសត្វបានធ្វើទីដទៃៗ ឲ្យគួរជាទីត្រេកអរ រួមសេចក្តីថា បានធ្វើទីឈរគួរជាទីត្រេកអរដល់មនុស្សទាំងឡាយ ។ សម័យក្រោយមក បានសាងបាំ

ក្នុងទីនោះ សូម្បីបាក់ក៏ឲ្យរើចេញ ហើយឲ្យសាងសាលា ក្រាលអាសនៈ គឺក្រាលបន្ទះក្ដារក្នុងសាលានោះ ហើយតម្កល់ពាងទឹកទុក ។ សម័យក្រោយមក ជន ៣២ នាក់នោះ ក៏មានឆន្ទៈស្មើគ្នាជាមួយនឹងព្រះមហាសត្វ ។ ព្រះពោធិសត្វឲ្យជនទាំង ៣២ នាក់នោះ តាំងនៅក្នុងសីល ៥ ។ ចាប់តាំងអំពីពេលនោះមក ក៏ត្រាច់ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយជាមួយជនទាំងនោះ ជនទាំងនោះ កាលធ្វើបុណ្យជាមួយព្រះមហាសត្វ ក៏ក្រោកឡើងអំពីព្រលឹម កាន់កាំបិត ប៉ូថៅ និងអង្រែ យកអង្រែវាយថ្មឲ្យបែក ធ្វើផ្លូវធំដែលមានមុម ៤ ជាដើម ហើយពង្រាបឲ្យស្មើ នាំយកដើមឈើដែលអាចប៉ះភ្លៅរថទាំងឡាយចេញ ធ្វើទីពុំរាបស្មើឲ្យរាបស្មើ ចងស្ពាន ជីកស្រះបោក្ខរណី សាងសាលា ឲ្យទាន រក្សាសីល ដោយច្រើនអ្នកស្រុកទាំងអស់ តាំងនៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះមហាសត្វហើយរក្សាសីល ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ លំដាប់នោះ មេស្រុករបស់ជនទាំងនោះគិតថា ក្នុងកាលមុន កាលមនុស្សទាំងនេះផឹកស្រា ធ្វើបាណាតិបាត អញគង់បានទ្រព្យដោយអំណាចកហាបណៈ ថ្លៃឱទិនស្រាជាដើម និងដោយអំណាចពលី តែឥឡូវនេះ មឃមាណពឲ្យរក្សាសីល មិនឲ្យជនទាំងនោះធ្វើបាណាតិបាតជាដើម ម្យ៉ាងទៀត ឥឡូវនេះ នឹងឲ្យយើងទាំងឡាយរក្សាសីល ៥ ទើបខឹងក្រោធ ចូលទៅគាល់ព្រះរាជាហើយក្រាបទូលថា

ទេវ ពហូ ចោរា គាមឃាតាទីនិ ករោន្តា វិចរន្តិ បតិត្រ

ព្រះសម្មតិទេព ពួកចោរជាច្រើន ត្រាច់ធ្វើការសម្លាប់អ្នកស្រុកជាដើម ។

ព្រះរាជា ទ្រង់ស្តាប់ពាក្យរបស់មេស្រុកនោះហើយ ទើបត្រាស់បញ្ជាថា តេន ហិ តេ អានេហិ ពួកអ្នក ចូរទៅនាំមនុស្សទាំងនោះមក ។ មេស្រុកនោះ ក៏ទៅចងមនុស្សទាំងនោះនាំមក ហើយក្រាបទូលដល់ព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកមនុស្សដែលទូលបង្គំនាំមកនេះ ជាចោរ ។

លំដាប់នោះ ព្រះរាជា ទ្រង់មិនជម្រះកម្មរបស់ជនទាំងនោះឡើយ ត្រាស់បញ្ជាថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរឲ្យដំរីជាន់ជនទាំងនេះ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ រាជបុរសក៏ឲ្យជនទាំងនោះដេកត្រង់លានព្រះរាជវាំង ហើយនាំដំរីមក ។ ព្រះពោធិសត្វទូន្មានដល់ជនទាំងនោះថា នែអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកពិចារណាដល់សីល ចូរចម្រើនមេត្តាក្នុងមនុស្សដែលធ្វើការញុះញង់ក្នុងព្រះរាជា ក្នុងដំរី និងក្នុងរាងកាយរបស់ខ្លួនឲ្យដូចគ្នា ជនទាំងនោះបានធ្វើយ៉ាងនោះ ។ លំដាប់នោះ រាជបុរសទាំងឡាយក៏នាំដំរីចូលទៅដើម្បីឲ្យព្រួចជនទាំងនោះ ដំរីនោះ សូម្បីត្រូវមនុស្សនាំចូលទៅ ក៏មិនចូលទៅ បន្លឺសំឡេងខ្លាំងហើយរត់ទៅ ។ លំដាប់នោះ ទើបនាំដំរីដទៃៗមក ដំរីទាំងនោះក៏គេចទៅយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។

ព្រះរាជាត្រាស់ថា ប្រហែលមានឱសថណាមួយនៅក្នុងដៃរបស់ជនទាំងនេះ ពួកអ្នកចូរពិនិត្យមើល ។ ពួករាជបុរសពិនិត្យមើលហើយ

មិនឃើញមានអ្វី ទើបក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មិនមានអ្វីទេព្រះអង្គ ។

ព្រះរាជាត្រាស់ថា បើយ៉ាងនោះ ប្រហែលជាជនទាំងនេះ រាយមន្តណាមួយ ពួកអ្នកចូរសាកសួរគេមើល មន្តសម្រាប់រាយរបស់ជនទាំងឡាយមានឬ?

រាជបុរសទាំងឡាយក៏សាកសួរ ព្រះពោធិសត្វឆ្លើយថា មាន ។

រាជបុរសទាំងឡាយក្រាបទូលព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បានឮថា មន្តសម្រាប់រាយ មានព្រះអង្គ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ឲ្យហៅជនទាំងនោះមកហើយត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រាប់មន្តទាំងឡាយដែលអ្នកចេះ ។

ព្រះពោធិសត្វក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឈ្មោះថា មន្តរបស់ទូលបង្គំទាំងឡាយដទៃមិនមានទេ តែទូលបង្គំទាំងឡាយប្រមាណ ៣៣ នាក់ មិនសម្លាប់សត្វ មិនលួចទ្រព្យគេ មិនប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម មិនពោលពាក្យកុហក មិនផឹកទឹកស្រវឹង ចម្រើនមេត្តា ឲ្យទាន ធ្វើផ្លូវឲ្យស្មើ ជីកស្រះបោក្ខរណី សាងសាលា នេះជាមន្ត ជាគ្រឿងការពារ ជាសេចក្តីចម្រើនរបស់ទូលបង្គំទាំងឡាយ ។ ព្រះរាជា ទ្រង់ជ្រះថ្លាចំពោះជនទាំងនោះ ទ្រង់បានឲ្យសម្បត្តិក្នុងផ្ទះរបស់មេស្រុកដែលធ្វើការញុះញង់ទាំងអស់ និងទ្រង់បានឲ្យមេស្រុកនោះ ជាទាសៈរបស់ជនទាំងនោះ

ហើយទ្រង់បានឲ្យដំរីនិងស្រុកដល់ជនទាំងនោះដូចគ្នា ។ ចាប់តាំងអំពីពេលនោះមក ជនទាំងនោះធ្វើបុណ្យទាំងឡាយតាមគាប់ចិត្ត គិតថានឹងសាងសាលាធំក្នុងផ្លូវដែលមានមុម ៤ ទើបហៅជាងឈើមក ហើយផ្តើមសាងសាលា តែមិនបានឲ្យមាតុគ្រាមទាំងឡាយមានចំណែកបុណ្យក្នុងសាលានោះ ព្រោះមិនមានការពេញចិត្តក្នុងមាតុគ្រាមទាំងឡាយ ។

សម័យនោះ ក្នុងផ្ទះរបស់ព្រះពោធិសត្វមានស្ត្រី ៤ នាក់ គឺនាងសុធម្មា នាងសុចិត្រា នាងសុនន្ទា នាងសុជាតា ។ បណ្តាស្ត្រីទាំងនោះ នាងសុធម្មាត្រូវរ៉ូវជាមួយជាងឈើ ពោលថា នែបងប្រុស សូមបងធ្វើខ្ញុំឲ្យជាធំក្នុងសាលានេះ ដូច្នេះ ហើយបានឲ្យសំណូក ។ ជាងឈើនោះទទួលពាក្យថា សាធុហើយក្រៀងជាក្តោចមិនទាន់ធ្វើហោជាង ប៉ុន្តែលួចតាំងពោះធ្វើហោជាងឲ្យសម្រេចហើយ កាលនឹងលើកហោជាង ទើបពោលថា ស្លាប់ហើយអ្នកទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនបានរឭកដល់វត្ថុម្យ៉ាង ។

ជនទាំងឡាយសួរថា លោកដ៏ចម្រើន តើរបស់នោះឈ្មោះអ្វី ?

ជាងឈើពោលថា ការបានហោជាងទើបគួរ ។

ជនទាំងនោះពោលថា ណ្ហើយចុះ យើងនឹងនាំមកឲ្យ ។

ជាងឈើពោលថា ពួកយើងមិនអាចធ្វើដោយឈើដែលកាប់ភ្លាមៗ បើបានហោជាងដែលគេកាត់ទុកមុនហើយ តាំងពោះធ្វើសម្រេចហើយ ទើបគួរ ។

ជនទាំងនោះពោលថា ឥឡូវនេះ តើយើងគិតធ្វើដូចម្ដេច?

ជាងឈើពោលថា បើហោជាងសម្រាប់លក់ដែលគេធ្វើទុកស្រេចហើយ ក្នុងផ្ទះរបស់អ្នកណាមាន ចូរអ្នករកហោជាងនោះ ។ ជនទាំងនោះ កាលស្វែងរកក៏បានជួបក្នុងផ្ទះរបស់នាងសុធម្មា មិនបានដោយមូលតម្លៃ តែកាលនាងសុធម្មាពោលថា បើអ្នកទាំងឡាយធ្វើខ្ញុំឲ្យមានចំណែកបុណ្យផង ខ្ញុំនឹងឲ្យ ទើបនាំគ្នាពោលថា ពួកយើងមិនឲ្យចំណែកបុណ្យដល់មាតុគ្រាមទាំងឡាយទេ ។ លំដាប់នោះ ជាងឈើក៏ពោលនឹងជនទាំងនោះថា នែអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយនិយាយអ្វី ឈ្មោះថាទីដែលមិនមានមាតុគ្រាមមិនមានទេ វៀរតែព្រហ្មលោក អ្នកទាំងឡាយចូរកាន់យកហោជាងនេះចុះ កាលបើដូច្នោះ ការងារទាំងឡាយរបស់ពួកយើងនឹងដល់នូវការសម្រេច ។ ជនទាំងនោះក៏ពោលថា សាធុ ហើយកាន់យកហោជាងទៅកាន់សាលាឲ្យសម្រេច ហើយក្រាលបន្ទះក្ដារសម្រាប់អង្គុយ តម្កល់ពាងទឹក ផ្ដើមតាំងយាគូនិងភត្តជាដើមជាប្រចាំ ព័ទ្ធសាលាដោយកំពែង ប្រកបទ្វារ រោយខ្សាច់ក្នុងកំពែង ដាំជួរនៃដើមត្នោតខាងក្រៅកំពែង ។ ចំណែកនាងសុចិត្រា ឲ្យធ្វើឧទ្យានក្នុងទីនោះ មិនមានពាក្យដែលនឹងពោលថា ដើមឈើមានផ្កានិងឈើមានផ្លែឈ្មោះនោះ មិនមានក្នុងឧទ្យាននោះ ។ ចំណែកនាងសុនន្ទាឲ្យជីកស្រះបោក្ខរណីក្នុងទីនោះដូចគ្នា ឲ្យដេរដាសដោយឈូកដែលមានពណ៌

៥ ដែលគួរជាទីគ្រេកអរ ។ នាងសុជាតាមិនបានធ្វើអ្វីនឹងគេ ។ ព្រះពោធិសត្វបំពេញវត្តបទទាំង ៧ គឺ ការបម្រើមាតា ១ ការបម្រើបិតា ១ ការធ្វើនូវការឱនលំទោនចំពោះត្រកូលរៀមច្បង ១ ការពោលវាចាសច្ចៈ ១ វាចាមិនគ្រោតគ្រាត ១ វាចាមិនញុះញង់ ១ និងធ្វើឲ្យវិនាសនូវសេចក្ដីកំណាញ់ ១ ដល់នូវភាពជាបុគ្គលគួរសរសើរយ៉ាងនេះថា

មាតាបេត្តិករំ ជន្តុំ កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិនំ
សណ្ហំ សខិលសម្ភាសំ បេសុណេយ្យប្បហាយិនំ
មច្ឆេរវិនយេ យុត្តំ សច្ចំ កោធាភិភុំ នរំ
តំ វេ ទេវា តាវតឹសា អាហុ សប្បុរិសោ ឥតីតិ ។

ពួកទេវតានៅឋានតាវត្តិង្ស បានហៅជនអ្នកចិញ្ចឹមមាតាបិតា អ្នកកោតក្រែងបុគ្គលជាច្បង ក្នុងត្រកូល មានវាចាល្អិតទន់ និយាយតែពាក្យផ្អែមល្ហែម លះបង់ពាក្យញុះញង់ ប្រកបក្នុងការលះបង់សេចក្ដីកំណាញ់ មានសច្ចៈទៀងទាត់ ជាជនគ្របសង្កត់សេចក្ដីក្រោធនោះឯង ថាជាសប្បុរស [១] ។

ព្រះបរមពោធិសត្វក្នុងវេលាអស់ជីវិត ក៏កើតជាសក្កទេវរាជក្នុងឋានតាវត្តិង្ស សម្លាញ់របស់ព្រះបរមពោធិសត្វទាំងអស់ ក៏កើតក្នុងឋាន

១·បិ. ៣០ , ទំ. ២៧៣ ។

តាវត្តិំស្សនោះឯង ដូចគ្នា ។

ក្នុងកាលនោះ ពួកអសុរទាំងឡាយជាអ្នកអាស្រ័យក្នុងឋានតាវត្តិំស្ស ។ សក្កទេវរាជទ្រង់ព្រះតម្រិះថា យើងទាំងឡាយប្រយោជន៍អ្វីដោយរាជសម្បត្តិដែលជាសាធារណៈទូទៅដល់ជនដទៃ ទើបឲ្យពួកអសុរផឹកគ្រឿងស្រវឹងដែលជាទិព ហើយឲ្យចាប់ពួកអសុរដែលស្រវឹងត្រង់ជើង បោះចុះទៅកាន់ត្រង់ជើងភ្នំសិនេរុ ពួកអសុរទាំងនោះ រមែងដល់ភពអសុរនោះឯង ។

ឈ្មោះថា ភពអសុរមានទំហំប៉ុនឋានតាវត្តិំស្សទេវលោក ក្នុងភាគខាងក្រោម គឺជើងភ្នំសិនេរុ ។ ក្នុងភពអសុរនោះ មានដើមឈើតាំងនៅមួយជួរកប្ប ឈ្មោះថា ដើមចិត្តបាដលិ (ដើមច្រនៀង) ដូចគ្នានឹងដើមបារិច្ឆត្តកៈរបស់ទេវតាដូច្នោះ កាលដើមចិត្តបាដលិមានផ្ការីក ពួកអសុរទាំងនោះក៏ដឹងថា នេះមិនមែនជាទេវលោករបស់ពួកយើង ព្រោះថាក្នុងទេវលោកដើមបារិច្ឆត្តកៈរមែងរីក ដូច្នេះ ។ លំដាប់នោះ ពួកអសុរទាំងនោះ ក៏ពោលថា សក្កតាស់ធ្វើពួកយើងឲ្យស្រវឹង ហើយបោះពួកយើងមកក្នុងសមុទ្ទ ដណ្តើមយកទេវនគររបស់ពួកយើង ពួកយើងទាំងឡាយនឹងធ្វើចម្បាំងជាមួយសក្កតាស់នោះ ហើយដណ្តើមយកទេវនគររបស់ពួកយើងមកវិញ ទើបក្រោកឡើងត្រាច់សញ្ចរទៅតាមភ្នំសិនេរុដូចស្រមោចក្រហមឡើងសសរដូច្នោះ ។ សក្កទេវរាជ ទ្រង់បានដំណឹងថា

ពួកអសុរឡើងមក ទើបហោះឡើងចំពោះទៅលើមហាសមុទ្ទ ត្រូវពួកអសុរទាំងនោះឲ្យចាញ់ហើយ ទើបគេចទៅខាងចុងមហាសមុទ្ទទិសខាងជើងដោយវេជយន្តរថ មានបណ្ដោយប្រមាណ ១៥០ យោជន៍ ។ លំដាប់នោះ រថរបស់សក្កទេវរាជនោះក៏ស្ទុះទៅដោយរហ័ស ទើបជ្រុលចូលទៅកាន់ព្រៃរកា ទម្លាយព្រៃរកាក្នុងផ្លូវដែលទៅនោះឯង ដូចទម្លាយព្រៃបបុសដូច្នោះ ។ ពួកកូនត្រុឌធ្លាក់ចូលទៅក្នុងមហាសមុទ្ទស្រែកដោយសំឡេងកងរំពង ។ សក្កទេវរាជត្រាស់សួរមាតលិសារថីថា នៃមាតលិសម្លាញ់ នុ៎ះជាសំឡេងអ្វី សំឡេងនេះ គួរករុណាពន់ពេក ។

មាតលិក្រាបទូលថា បពិត្រទេវៈ ព្រៃរកាទាំងនេះ បានដាច់ដោយកម្លាំងរថរបស់យើងហើយធ្លាក់ទៅ ពួកកូនត្រុឌទាំងឡាយ ត្រូវមរណភ័យគំរាម ទើបនាំគ្នាស្រែកដោយសំឡេងខ្លាំង ។

ព្រះមហាសត្វត្រាស់ថា នៃមាតលិសម្លាញ់ កូនត្រុឌទាំងនេះ កុំលំបាកព្រោះអាស្រ័យយើងឡើយ យើងមិនអាស្រ័យភាពជាធំ ធ្វើកម្មគឺសម្លាប់សត្វ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កូនត្រុឌទាំងនោះ យើងនឹងលះបង់ជីវិតឲ្យដល់ពួកអសុរ ហើយទ្រង់ឲ្យរថត្រឡប់ ត្រាស់គាថានេះថា

កុលាវកា មាតលិ សិម្ពលិស្មឹ
ឦសាមុខេន បរិវជ្ជយស្សុ
កាមំ ចជាម អសុរេសុ បាណំ

មាយិមេ ទិជា វិកុលាវា អហេសុត្ថ ។

ម្នាលមាតលិ ពួកកូនគ្រុឌ(ទំ) នៅដើមរកា អ្នកចូរចៀសវាង (កុំឲ្យពួកវាលំបាក) ដោយមុខចន្ទោលរថឡើយ តាមពិតយើងស៊ូលះជីវិត ចំពោះពួកអសុរវិញ កុំឲ្យតែកូនគ្រុឌទាំងនេះ មានសម្បុកខ្ទាត់ខ្ទាយ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា កុលាវកា បានដល់ ពួកកូនគ្រុឌនោះឯង សក្កទេវរាជត្រាស់ហៅនាយសារថីថា មាតលិ ។ ដោយបទថា សិម្ពលិស្មឹ នេះ លោកសម្ដែងថា អ្នកចូរមើលកូនគ្រុឌទាំងនោះដែលកំពុងទំត្រង់ដើមរកា ។

បទថា ឦសាមុខេន បរិវជ្ជយស្សុ សេចក្ដីថា អ្នកចូរវៀរកូនគ្រុឌទាំងនោះ ដោយប្រការដែលពួកគ្រុឌមិនក្ដៅក្រហាយដោយចន្ទោលរបស់រថ ។

បទថា កាមំ ចជាម អសុរេសុ បាណំ សេចក្ដីថា កាលយើងលះបង់ជីវិតឲ្យដល់ពួកអសុរ សូស្ដីក៏នឹងមានដល់កូនគ្រុឌទាំងនោះ យើងនឹងលះដោយពិត គឺលះបង់ជីវិតខ្លួនឯងឲ្យដល់ពួកអសុរដោយពិតនោះឯង ។

បទថា មាយិមេ ទិជា វិកុលាវា អហេសុំ សេចក្ដីថា បក្សីទាំងនេះ ឈ្មោះថា កុំបីព្រាត់ប្រាសចាកសម្បុក ព្រោះសម្បុកត្រូវ

ខ្ចាត់ខ្ចាយ គឺកុំបោះទុក្ខឲ្យដល់កូនគ្រុឌទាំងនេះ ចូរឲ្យរថត្រឡប់ចុះ ។

មាតលិសារថីបានស្តាប់ពាក្យរបស់សក្កទេវរាជហើយ ទើបបានឲ្យរថត្រឡប់បែរមុខទៅកាន់ទេវលោកដោយផ្លូវដទៃ ។ ចំណែកពួកអសុរឃើញសក្កទេវរាជបែររថត្រឡប់ ទើបគិតថា នេះជាសក្កទេវរាជមកអំពីចក្រវាលដទៃមកជួយពិត រថនឹងត្រឡប់ព្រោះបានកម្លាំងពល ជាអ្នកខ្លាចចំពោះមរណភ័យ ទើបនាំគ្នាគេចទៅកាន់ភពអសុរវិញ ។ ចំណែកសក្កទេវរាជទ្រង់ចូលកាន់ទេវនគរហើយ ចោមរោមដោយពួកទេវតាក្នុងទេវលោកទាំងពីរ [១] បានប្រថាប់ឈរក្នុងកណ្តាលទេវនគរ ។ ខណៈនោះ វេជយន្តប្រាសាទកម្ពស់ ១ ពាន់យោជន៍ ជ្រែកផែនប្រឹថពីផុសឡើង ព្រោះប្រាសាទផុសឡើងក្នុងទីបំផុតនៃជ័យជម្នះ ទើបទេវតាទាំងឡាយដាក់ឈ្មោះប្រាសាទនោះថា វេជយន្ត ។ លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជទ្រង់តាំងការរក្សាក្នុងទី ៥ អន្ទើ ដើម្បីកុំឲ្យពួកអសុរត្រឡប់មកទៀត សមដូចលោកពោលទុកថា

អន្តរា ទ្វិន្នំ អាយុជ្ឈបុរានំ បញ្ចវិធា ឋបិតា អភិរក្ខា
ឧរគករោដិ បយស្ស ច ហារី មទនយុតា ចតុរោ ច មហន្តា ។

ក្នុងរវាងអាយុជ្ឈបុរីទាំងពីរ សក្កទេវរាជតាំងការរក្សាយ៉ាងរឹងមាំ

១- ទេវលោកទាំងពីរ គឺ ចាតុម្មហារាជិកា និងតាវត្តិង្ស ។

ទុកក្នុងទី ៥ អន្លើ គឺ នាគ ១ គ្រុឌ ១ កុម្ភណ្ឌ ១ យក្ស ១ ស្ដេចមហារាជទាំងបួន ១ ។

សូម្បីនគរទាំងពីរគឺ ទេវនគរនិងអសុរនគរក៏ឈ្មោះថា អយុទ្ធបុរៈ ព្រោះបុគ្គលណាមួយ ក៏មិនអាចកាន់យកដោយការច្បាំង ព្រោះថា ក្នុងកាលណា ពួកអសុរមានកម្លាំង ក្នុងកាលនោះ ពួកទេវតារត់ចូលទេវនគរ ហើយបិទទ្វារ សូម្បីពួកអសុររាប់សែនក៏មិនអាចធ្វើអ្វីបាន ។ ក្នុងកាលណា ពួកទេវតាមានកម្លាំង ក្នុងកាលនោះ ពួកអសុររេចទៅកាន់ភពអសុរហើយបិទទ្វារនគរ ពួកទេវតាសូម្បីរាប់សែនក៏មិនអាចធ្វើអ្វីបាន ដូច្នោះ នគរទាំងពីរនេះ ទើបឈ្មោះថា អយុទ្ធបុរៈ ប្រែថា នគរដែលបុគ្គលណាមួយច្បាំងមិនបាន ។ រវាងនគរទាំងពីរនោះ សក្កទេវរាជទ្រង់ធ្វើការរក្សាទុកក្នុងឋានៈ ៥ ប្រការ មាននាគជាដើមនេះ ។ បណ្ដាឋានៈ ៥ ប្រការនោះ លោកកាន់យកនាគដោយសព្ទថា **ឧរគ** នាគទាំងនោះមានកម្លាំងក្នុងទឹក ព្រោះដូច្នោះ ទើបនាគទាំងនោះ មានការរក្សាក្នុងលំដាប់ជាន់ទី ១ នៃនគរទាំងពីរ ។ លោកកាន់យកគ្រុឌដោយសព្ទថា **ករោដិ** បានពួថា គ្រុឌទាំងនោះ មានបានៈនិងភោជនឈ្មោះថា **ករោដិ** គ្រុឌទាំងនោះ ទើបបានឈ្មោះតាមបានៈ គឺទឹកនិងភោជននោះ គ្រុឌទាំងនោះមានការរក្សាក្នុងជាន់ទី ២ នៃនគរទាំងពីរ ។ លោកកាន់យកកុម្ភណ្ឌដោយសព្ទថា **ហារិ** បានពួថា កុម្ភណ្ឌទាំងនោះ គឺទានវៈ

(អសុរសាមញ្ញានិងអារក្សទឹក) ពួកកុម្ភណ្ឌទាំងនោះ មានការរក្សាក្នុងជាន់ទី ៣ នៃនគរទាំងពីរ ។ លោកគាន់យកពួកយក្សដោយសព្ទថា មឈឈយុត បានឮថា យក្សទាំងនោះ មានប្រក្រតីត្រាច់ទៅមិនស្មើ ជាអ្នកចម្បាំង យក្សទាំងនោះមានការក្សាក្នុងលំដាប់ទី ៤ នៃនគរទាំងពីរ ។ លោកពោលដល់មហារាជទាំង ៤ ដោយបទថា ចតុរោ ច មហាត្ថា ដូច្នេះ មហារាជទាំង ៤ នោះ មានការរក្សាក្នុងលំដាប់ទី ៥ នៃនគរទាំងពីរនោះ ព្រោះដូច្នោះ បើពួកអសុរគ្រោធមានចិត្តអាក់អន់ចូលទៅកាន់ទេវបុរី ក៏ត្រូវឆ្លងកាត់បណ្ដាអ្នកចម្បាំង ៥ ពួក មានពួកនាគដែលការពារក្នុងជាន់ដំបូងនៃភ្នំសត្តបរិភណ្ឌនោះ ការរក្សាដ៏សេស ក្នុងឋានៈដ៏សេសក៏យ៉ាងនោះ ។

កាលសក្កទេវរាជ ស្ដេចទេវតាធ្វើនូវការរក្សាក្នុងទី ៥ អន្វើយ៉ាងនេះហើយក៏សោយទិព្វសម្បត្តិ ។ ឯនាងសុធម្មា ចុតិមកកើតជាបាទបរិចារិការបស់សក្កទេវរាជនោះឯង ឯទេវសភាឈ្មោះសុធម្មាមានប្រមាណ ៥០០ យោជន៍ ជាទីដែលសក្កទេវរាជគង់លើបល្ល័ង្កមាសទំហំ ១ យោជន៍ ខាងក្រោមស្វេតច្ឆត្រទិព្វ ទ្រង់ធ្វើកិច្ចដែលគប្បីធ្វើដល់ទេវតានិងមនុស្សបានកើតឡើងដល់នាងសុធម្មា ព្រោះផលវិបាកដែលឲ្យហោជាង ។ ចំណែកនាងសុចិត្រា ក៏ចុតិមកកើតជាបាទបរិចារិការបស់សក្កទេវរាជដូចគ្នា ឯឧទ្យានឈ្មោះចិត្តលតាវ័ន ក៏កើតឡើងដល់នាងសុចិត្រានោះ

ព្រោះផលវិបាកនៃការធ្វើឧទ្យាន ។ ចំណែកនាងសុនន្ទា ចុតិមកកើតជាបាទបរិចារិការបស់សក្កទេវរាជដូចគ្នា ឯស្រះបោក្ខរណីឈ្មោះនន្ទា ក៏កើតឡើងដល់នាងសុនន្ទានោះ ព្រោះវិបាកនៃការជីកស្រះបោក្ខរណី ។

ចំណែកនាងសុជាតា កើតជាកុកញីនៅត្រង់ញកភ្នំមួយកន្លែង ព្រោះមិនបានធ្វើកុសលកម្មណាមួយទុក សក្កទេវរាជទ្រង់ពិចារណាថា នាងសុជាតាមិនប្រាកដ នាងកើតក្នុងទីណាហ្ន៎ កាលទ្រង់ឃើញនាងសុជាតានោះ ទើបទ្រង់យាងទៅកាន់ញកភ្នំនោះ នាំនាងមកកាន់ទេវលោក បង្ហាញទេវនគរគួរជាទីរីករាយ មានទេវសភាឈ្មោះ សុធម្មា ឧទ្យានចិត្តលតាវ័ន និងនន្ទបោក្ខរណីដល់កុកហើយទ្រង់ទូន្មានថា ស្រីទាំងនេះបានធ្វើកុសលទុក ទើបមកកើតជាបាទបរិចារិការបស់យើង ចំណែកនាងមិនបានធ្វើបុណ្យអ្វីទុកសោះ ទើបកើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ចាប់ពីពេលនេះទៅ ចូរនាងរក្សាសីល ឲ្យកុកនោះតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ហើយនាំទៅលែងត្រង់ញកភ្នំនោះវិញ ។ ចំណែកកុកញីនោះក៏រក្សាសីលតាំងពីកាលនោះមក ។ លុះកន្លងទៅពីរ-បីថ្ងៃ សក្កទេវរាជទ្រង់ព្រះតម្រិះថា កុកញីរក្សាសីលបានឬហ្ន៎ ទើបទ្រង់យាងទៅ កាឡាខ្លួនជាត្រីដេកផ្ងារនៅអំពីខាងមុខ កុកញីនោះសម្គាល់ថា ត្រីងាប់ ទើបចឹកត្រង់ក្បាល ត្រីក៏កម្រើកកន្ទុយ លំដាប់នោះ កុកញីក៏លែងត្រីនោះដោយសម្គាល់ថាប្រហែលនៅមានជីវិត សក្កទេវរាជត្រាស់ថា សាធុ

សាធុ នាងអាចរក្សាសីលបាន ហើយទ្រង់ក៏យាងទៅកាន់ទេវលោក ។ កុកញីនោះ ចុតិអំពីអត្តភាពនោះហើយ មកកើតក្នុងផ្ទះរបស់នាយស្មូនឆ្នាំង ក្នុងនគរពារាណសី ។

សក្កទេវរាជទ្រង់ព្រះតម្រិះថា កុកញីនោះ កើតក្នុងទីណាហ្ន៎ ទ្រង់ជ្រាបថា កើតក្នុងត្រកូលស្មូនឆ្នាំង ទើបទ្រង់យកល្ពៅមាសដាក់ពេញយានតូច ហើយកាឡាខ្លួនជាមនុស្សចាស់អង្គុយត្រង់កណ្ដាលស្រុក ស្រែកប្រកាសថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកទទួលយកល្ពៅ ។

មនុស្សទាំងឡាយពោលថា បពិត្រលោកឪពុក សូមឲ្យដល់ខ្ញុំ ។

សក្កទេវរាជត្រាស់ថា យើងឲ្យដល់មនុស្សទាំងឡាយដែលជាអ្នករក្សាសីល តើអ្នកទាំងឡាយរក្សាសីលហើយឬ ?

មនុស្សទាំងឡាយពោលថា សីលពួកយើងមិនស្គាល់ ពួកយើងនឹងឲ្យតម្លៃ ។

សក្កទេវរាជត្រាស់ថា យើងមិនត្រូវការតម្លៃទេ យើងនឹងឲ្យចំពោះដល់អ្នករក្សាសីលប៉ុណ្ណោះ ។

មនុស្សទាំងឡាយពោលថា ល្ពៅអ្វីហ្ន៎ ហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។ នាងសុជាតាស្ដាប់ដំណឹងនោះហើយ គិតថា បុរសនេះ នាំមកដើម្បីអញប៉ុណ្ណោះ ទើបនិយាយថា បពិត្រលោកឪពុក សូមលោកឲ្យខ្ញុំចុះ ។

សក្កទេវរាជត្រាស់សួរថា សីលំ រក្ខតិ អម្ម នៃនាង នាងរក្សា

សីលហើយឬ?

នាងសុជាតាឆ្លើយថា អាម សីលំ រក្ខាមិ ខ្ញុំរក្សាសីលហើយ ។

សក្កទេវរាជត្រាស់ថា វត្ថុនេះ ខ្ញុំនាំមកដើម្បីប្រយោជន៍ដល់នាងប៉ុណ្ណោះ ហើយដាក់ត្រង់ទ្វារផ្ទះមួយអន្លើដោយយាននោះឯង ហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។

ចំណែកនាងសុជាតានោះ រក្សាសីលដរាបដល់អស់ជីវិត ចុតិចាកអត្តភាពនោះហើយក៏ទៅកើតជាធីតារបស់ស្តេចអសុរ គឺព្រះបាទវេបចិត្តិបានជាអ្នកមានរូបស្អាតដោយអានិសង្សនៃសីល ។ ក្នុងវេលាធីតានោះចម្រើនវ័យហើយ ព្រះបាទវេបចិត្តិនោះត្រិះរិះថា កូនស្រីរបស់អញ ចូរជ្រើសរើសប្តីតាមគាប់ចិត្តរបស់ខ្លួន ទើបឲ្យពួកអសុរប្រជុំគ្នា ។

សក្កទេវរាជ ទ្រង់ប្រមើលមើលថា នាងសុជាតានោះ កើតក្នុងទីណាហ្ន៎ កាលទ្រង់ជ្រាបថា នាងកើតក្នុងភពអសុរ ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះថា នាងសុជាតានោះ កាលនឹងជ្រើសរើសយកប្តីតាមគាប់ចិត្ត នឹងជ្រើស-រើសយកអញ ទើបទ្រង់និម្មិតភេទជាអសុរហើយទៅក្នុងទីប្រជុំនោះ ។ ញាតិទាំងឡាយប្រដាប់នាងសុជាតាហើយ នាំមកកាន់ទីប្រជុំពោលថា ចូរនាងជ្រើសរើសស្វាមីតាមគាប់ចិត្ត ។ នាងសុជាតានោះ ក៏សម្លឹងមើលឃើញសក្កទេវរាជ ដោយអំណាចសេចក្តីស្រឡាញ់ដែលមានក្នុងកាលមុន ទើបជ្រើសរើសថា បុរសនេះជាស្វាមីរបស់ខ្ញុំ ។

សក្កទេវរាជ ក៏ទ្រង់នាំនាងមកកាន់ទេវនគរ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាធំជាងស្រីទេពអប្សរប្រមាណ ២ កោដិកន្លះ[១] ទ្រង់តាំងនៅដរាបដល់អស់ព្រះជន្មាយុ ហើយក៏ទៅតាមយថាកម្ម ។

ព្រះបរមសាស្តា កាលទ្រង់នាំយកព្រះធម្មទេសនានេះមកសម្តែងហើយ ទើបត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ បណ្ឌិតក្នុងកាលមុនគ្រងរាជសម្បត្តិក្នុងទេវលោកសុខចិត្តលះបង់ជីវិតរបស់ខ្លួន មិនធ្វើបាណាតិបាតដោយប្រការយ៉ាងនេះ ឯអ្នកបួសក្នុងសាសនាដែលជាគ្រឿងនាំចេញចាកទុក្ខមានសភាពបែបនេះ ហេតុអ្វីផឹកទឹកដែលមានសត្វមិនបានត្រង ទើបទ្រង់តិះដៀលភិក្ខុនោះ ហើយទ្រង់បន្តអនុសន្ធិប្រជុំជាតកថា មាតលិសារថីក្នុងកាលនោះ បានមកជាអានន្ទក្នុងកាលឥឡូវនេះ ចំណែកសក្កទេវរាជក្នុងកាលនោះ គឺ **តថាគត** នេះឯង ៕

ចប់ អដ្ឋកថា កុលាវកជាតក ទី ១ ។

១-បាឋៈថា អឌ្ឍតេយ្យានំ នាដិកាកោដីនំ ក្នុងទីខ្លះប្រែថា ស្រីទេពអប្សរ ២.៥០០ កោដិ ក៏មាន ។